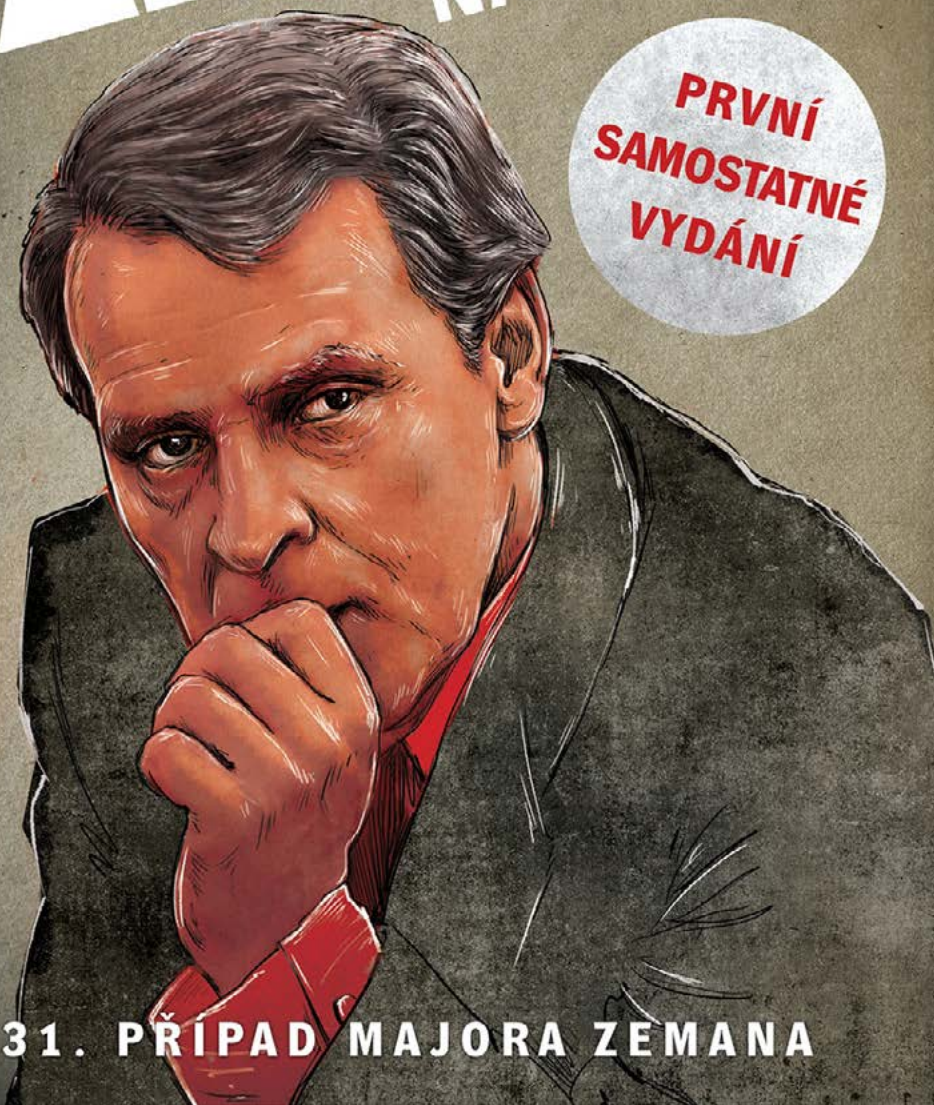

Jiří Procházka

ZLOČIN NA ZÁMKU

**PRVNÍ
SAMOSTATNÉ
VYDÁNÍ**

31. PŘÍPAD MAJORA ZEMANA

Zločin na zámku

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na

www.xyz.cz

www.albatrosmedia.cz

x·y·z

NAKLADATELSTVÍ

Jiří Procházka

Zločin na zámku – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS MEDIA

Jiří Procházka

ZLOČIN NA ZÁMKU

Jiří Procházka

ZLOČIN NA ZÁMKU

© Jiří Procházka, 1991

© Jiří Procházka – dědicové c/o DILIA, 1991

Cover picture © Matěj Pospíšil, 2020

© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2020

ISBN tištěné verze 978-80-7597-620-8

ISBN e-knihy 978-80-7597-629-1 (1. zveřejnění, 2020)

*Dějiny jsou pokusem dát smysl
všem nesmyslům,
jichž jsme se při jejich vytváření
dopustili.*

•1•

Dopis, který dceři majora Zemana přišel, vyvolal v rodině zděšení.

Maminko, psal Zemanův vnuk, udělejte něco, abych se odtud dostal, nebo se zblázním. Ať mi děda pomůže, už to nevydržím. Budu dělat cokoli, třeba v dolech, čistit kanály nebo mýt někde na štábu důstojníkům hajzly, jen když nebudu muset zůstat tady v té cvokárně. Nemohu o tom psát víc, všechno ústně, až se uvidíme. Ale zasáhněte rychle a včas, než bude pozdě.

Váš Ivan

Lidušce se třásly ruce, když dávala ten dopis Zemanovi číst. Svého syna, zvláště od chvíle, kdy ji opustil jeho otec, bezmezně milovala. Upnula k němu všechny své naděje, byl naplněním všech jejích snů mateřských i ženských, smyslem jejího života, sluníčkem uprostřed hořkostí, které zažila. Nikdy ji ani nenapadlo vdát se podruhé, třebaže byla stále ještě mladá, štíhlá a půvabná, půvabnější o své mateřství a zkušené ženství. Nemohla si však představit, že by se někdo cizí postavil mezi ni a Ivana a že by se Ivan musel s někým dělit o její přízeň, čas i lásku.

Ivan byl zvláštní dítě. Narodil se se začínajícím rozpadem kyčelního kloubu, Perthesovou chorobou, jíž si u něho v raném věku nikdo nevšiml a která se projevila, až když měl začít chodit do školy. Teprve tehdy ho sevřel krunýř sádry, pancéřování, které dávalo naději, a Liduška u něho proseděla celé dny a noci, aby ho povzbudila a nahradila mu to, co ztrácel na dětských hrách. Četla mu, učila ho, bavila, hrála si s ním. Možná že právě tehdy se začalo hroutit její manželství, protože její mateřský pud byl silnější než pud lásky. Patřila prostě k letničkám, k oněm nádherným květinám, které odkvetou a zešednou, jakmile naplní své poslání. Její muž Petr, mladý, cílevědomý, energický inženýr, to nechtěl a nemohl pochopit. Dlouho snášel, že se žena víc zajímá o syna než o něho, že mu večer v ložnici, místo aby se s ním milovala, vypráví o tom, co si myslí a co cítí Ivan, jak pokračuje jeho léčení, jak je chápavý a chytrý a jak dohání i v sádře učení.

Pak postupně zatrpkl a jednoho dne se nevrátil ze služební cesty do Západního Německa. Pro Lidušku to byl šok a Zemanova to za čas stálo existenci. Liduška se brzy vzpamatovala, najednou pochopila, že mužův odchod je pro ni vlastně úleva. Mohla se teď věnovat Ivanovi bez trapných scén a výčitek, že si muže nevšímá, protože už necítí ani stopu onoho zvláštního rozechvění, které cítila dřív, když se k ní přiblížil. Stačilo jí, že posílal peníze na Ivanovu výchovu a že tuto svoji povinnost plnil opravdu korektně.

Hůř bylo jejímu otci, Zemanovi. Chápal, že musí odejít od Bezpečnosti, když měl teď v rodině emigranta. Měl už také ko-

neckonců důchodový věk a tak tedy bylo na čase, aby přenechal místo mladším.

Přesto však pro něj odchod od kriminálky, z práce, kterou dělal tak rád a která byla smyslem jeho bytí, znamenal otřes, trpkost, vykojení.

Nedokázal se smířit s tím, že najednou nesmí na své pracoviště, že si nemůže zalistovat ve spisech, vyrazit s výjezdovkou a že musí vyplňovat jako každý druhý „prašivý civil“ návštěvní lístek, když si chce popovídat se svými bývalými kamarády. A když Zemanovi umřela jeho druhá žena, Blanka, odstěhoval se ke své dceři a oba se soustředili na jediné: na péči o Ivana.

Jednoho dne se stal zázrak a osud je za všechno odměnil. Doktorů sundali Ivanovi sádku a on začal znovu chodit. Napřed měl nohy slaboučké, pavoučí, křehké, museli ho vodit a podpírat, učit ho každý krok. Ale posléze začal chodit sám, i když trochu kulhal a nemohl se zapojit do divokých dětských her, prohánět po hřišti míč, přeskakovat louže a lézt na stromy.

Za čas však přestal i kulhat a stal se z něho docela normální kluk, jen trochu opatrnější a v tělocviku pomalejší, zato však převyšující kamarády svou inteligencí, sečtělostí a vzděláním. Pak přišly odvodky a Ivana k překvapení všech a ke zděšení jeho matky odvedli.

Nikdo nebyl šťastnější než on.

Zatímco jiní kluci dělali všechno pro to, aby na vojnu nemuseli, Ivan zářil a těšil se:

„Mami, já jsem voják. Vzali mě.“

Byl na to hrdý jako na největší vyznamenání. Nepřiznal se, že tomu pomohl i tím, že obvodní komisi neodevzdal všechny své lékařské nálezy. Cítil, že z něho definitivně sňali prokletí jeho dětské slabosti, a tak šel k nástupu branců nadšeně a vesele, div nezpíval, se vzrušeným očekáváním věcí příštích – a v jeho očích nádherného vojenského dobrodružství.

A teď ten nepochopitelný, zoufalý dopis.

Major ve výslužbě Zeman nad ním jen mávl rukou, aby svou dceru uklidnil.

„Takhle ze začátku naříkají všichni, než si zvyknou. Já kdysi taky. Je to příliš velký skok z lehkomyšlné klukovské svobody do tvrdé řehole vojenské kázně, z teplé máminy náruče do ubikací, z postele na kavalec, z něžného: vstávej, Ivánku, chlapečku, už musíš do školy, k říznému: Budíčěék! Nástup! Padat! Padat!“

Sám tomu moc nevěřil. Věděl, že Ivan je právě díky své chorobě kluk houževnatý, který by nikdy nepřiznal, že něco nedokáže nebo že je mu zle. Kdysi, když ho Zeman vodil na pěší túry podél Sázavy, protože to lékař doporučil, aby mu zesílily kosti a svaly na nohou, Ivan nikdy neřekl, že už nemůže nebo že ho ty nohy bolí. Naopak až s křečovitým furiantstvím na konci každé cesty vyzval Zemana:

„Tak a teď, dědo, poslední dva kilometry poběžíme. Neboj se, dokážeš to. Přece nejsi srab.“

A kulhavě se rozběhl, pevně odhodlán raději umřít jako onen řecký posel u Thermopyl, než by se přiznal, že je fyzicky slabší a horší než dědeček.

.....

Proto – když dcera úzkostně zaprosila: „Ale pojeděš tam za ním, tati, vid?“ – okamžitě přikývl.

•2•

Zeman nemohl dlouho usnout, což se mu teď stávalo často. Hlavou se mu honilo všelicos. Nemyslel však na vnuka, jeho stýskání se mu přece jen zdálo trochu malicherné. Musel teď stále častěji myslet na své poslední setkání s přítelem, generál-majorem Žitným. Žitný byl náhle odvolán z funkce náměstka ministra a poslán do jedné spřátelené země jako přidělenec. To se v těchto vysokých funkcích stává a Zemana to nijak nevzrušilo. Jen mu bylo líto, že Žitného na čas ztratil z očí a že za ním nemohl zajít s problémy a pochybnostmi jako dřív a poradit se s jeho zasvěcenou, mírně ironickou, chlapsky dobráckou moudrostí.

Žitný je vždycky o sjezd kupředu, říkával si pobaveně, když od něho odcházel, oslněn jeho bystrými závěry, chytře naznačenými koncovkami, které se dříve či později vždycky vyplnily.

A najednou ho potkal, otřeseného a vykolejeného, v hale jednoho pražského hotelu. Byl hubený, chorobně přepadlý a jaksi prožloutlý, měl horečnatě palčivé, těkavé oči. Nečekaně Zemana v té hale objal.

„Ještě se mnou mluvíš, Honzo? Aspoň ty?“

Nerozuměl mu.

„Vyloučili mě ze strany, zbavili funkce, hodnosti, propustili ze služeb ze dne na den, přes noc. Jediným telegramem. A víš za co? Za Skryš. Že jsem tam taky třikrát byl, a mlčel jsem. Ale nevzdávám se. Budu bojovat do poslední chvíle. Teď jsem se byl u generálního prokurátora zeptat, jestli ještě v této zemi platí zákon a právo.“

Zeman byl šokován. Nevěřil. Copak je to možné? Žitný? Komunistu celou duší, jeden z nejlepších analytických mozků Bezpečnosti, tajemný, vědoucí rádce, který se objevoval ve všech klíčových momentech Zemanova života.

„Je to chobotnice, Honzo, mafie. Hrozně jsme se spletli,“ řekl mu ještě Žitný a rychle odešel. Možná i proto, aby ho nekompromitoval.

Týden nato se zastřelil.

Zeman dostal oznámení o jeho smrti a pohřbu od kohosi neznámého, napsané rukou na formulář pohřebního ústavu.

Ani parte tedy Žitnému nevydali.

Šel na ten pohřeb a zjistil, že je tu jen s několika Žitného nejbližšími příbuznými sám. Panebože, takhle tedy končí ten veliký a statečný život, pomyslel si.

Když se vrátil do své kanceláře, telefonovali mu z ministerstva.

„Na ten pohřeb jste chodit nemusel, soudruhu majore. Tím jste si moc neposloužil.“

„Proč?“ podivil se. „Byli jsme přece kamarádi. Táhlí jsme to vedle sebe od února osmačtyřicet.“

„S tím se snad ani nechlubte,“ řekl ten kdosi stroze a zavěsil.

Zemanovi se znovu a znovu vracely ty dva poslední rozhovory a mučily ho jako střepina uvízlá v mozku. Souvisí Žitného tragický osud opravdu s jeho osudem a s jeho posledním případem?

Ten případ byl několik let jeho traumatem a měl tvář staré venkovské ženy ve smutku: v černé sukni, černé blůze a černém nemoderním kabátu.

Každé pondělí ráno stála před dveřmi Zemanovy pracovny v Konviktské a vypadala vždycky jako smutný opelichaný pták, jako vrána u hřbitovních vrat. „Už něco máte, pane majore? Ne? Škoda. Tak já přijdu zas.“

A tiše zmizela, tak jak přišla.

Ne, nebyla agresivní ani protivná, chápala, že kriminalistika je dlouhá, složitá a těžká práce, ale byla ve své skromné, ušlápnuté tichosti úporná, nedovolovala, aby případ její dcery odložili ad acta se závěrem: pachatel neznámý.

Její jedinou dceru, studentku, našli před několika léty v hlubokých brdských lesích v opuštěném lesním rybníčku utopenou. Jenomže předtím, než v bezvědomí padla do mělké stojaté, žabincové vody, ji kdosi zasáhl nábojem z lovecké pušky, ne nebezpečně a smrtelně, ale přece jen tak, že neměla sílu bránit se tiché lesní vodě, do níž po průstřelu padla. Byla to vražda či zabití bez motivu, nikdo v té době v lese nebyl, nekonal se tu žádný hon a ze zbraní, které daleko široko kolem tohoto místa prověřili, nikdo nestřílel. I úhel výstřelu byl nepochopitelný, přicházel odněkud shora, jako by střelec seděl vysoko v korunách stromů, které byly bez posedu.

A jak se to slušné, tiché děvče ocitlo v brdských lesích, daleko od Prahy, kde studovalo, i od domova, už nedovedl vysvětlit vůbec nikdo, ani její matka ne.

Zeman si nad tím případem dlouho zoufal, stokrát už ho chtěl vzdát a stokrát se k němu zas vrátil. Ta černá smuteční vrána z jeho pondělních rán ho k tomu přinutila, děsivá a nezaplašitelná jako přízrak.

A tak nakonec, ke své škodě, ten tajemný případ vyřešil.

•3•

Vlak, který ho měl dovézt za Ivanem, Zeman důvěrně znal. Jezdil jím kdysi, skoro před čtyřiceti lety, do Prahy a zpět, když se rozhodovalo, jestli opustí místní oddělení VB v Kateřinských Horách a nastoupí ke kriminálce v Praze. Po letech tedy do něj usedl znovu a prožíval velice zvláštní pocit, plný nostalgie a vzpomínání.

Tenhle vlak vlastně rozhodl o mém životě, uvědomil si. Do čeho mě to vůbec dovezl? Bylo to dobré, nebo špatné? Na jeho konečné stanici v Praze mě čekalo tolik nového, tolik zážitků, příběhů, lidských osudů, lásek i nenávistí, chyb, tragických omylů, úspěchů i hrdého pocitu, že to, co dělám, aspoň trochu pohne dobou a dějinami... Vzápětí se sám pro sebe usmál, protože si vzpomněl na výrok, který kdysi četl: Dějiny jsou pokusem dát smysl všem nesmyslům, jichž jsme se při jejich vytváření dopustili.

Ano, tak to je. Těch chyb a zbrklých nesmyslů bylo asi víc než velkých činů, musel si přiznat, když teď s údivem, někdy i s tím chým nesouhlasem, četl, jak se přehodnocují dějiny.

Čím jsem vlastně pohnul a co jsem udělal?

Měl jsem možná raději zůstat na druhém konci trati, v Kateřinských Horách. Býval bych měl klidnější, vyrovnanější život. Byl bych obyčejný venkovský policajt, který se neplete do velké politiky, jež ke zmatku nás všech, starých komunistů, končí falešněji a jinak, než jsme tenkrát v únoru chtěli. I Lída, moje první žena, by třeba žila, protože by ji nezabil agent, i Blanka, druhá žena, by žila, protože by se neuštvala ve funkcích a při zbytečných schůzích. Dcera by měla obyčejného venkovského muže, agronoma, traktoristu či lesáka, kterého by ani nenapadlo utíkat na Západ, a Ivan by byl na vojně bez problémů...

Jenomže byl bych v takové ospalé pohodě a klidu opravdu šťastný?

„Nechcete taky pivo, pane?“

Jeho spolucestující v kupé, starší, vyčouhlý chlapík s pestrým hedvábným šátkem, který se poněkud nehodil k jeho věku ani k jeho pivnímu bříšku, se vykláněl hluboko z okna vlaku a kupoval od nosiče bílý papírový pohár s typicky zvětralým nádražním mokem. Zeman přikývl a vzal od něho druhý kelímek.

„Tak kam?“ zeptal se chlapík, když si bral od Zemana peníze. Usedli proti sobě.

„Do Borovan.“

„To je ohromný, já taky,“ nadchl se chlapík. „Snad jste tam taky nesloužil?“

„Ne,“ odbyl ho trochu úsečně Zeman. Nepatřil rozhodně mezi ty, kdo se cizím lidem ve vlaku okamžitě vyznávají ze svých životů.

„Škoda,“ zalitoval jeho spolucestující. „Už jsem si myslel, že jste měl stejně bláznivý nápad jako já.“

A rozpovídal se:

„Víte, já, co jsem v penzi, si dopřávám jeden nádhernej přepych. Opakuju si svůj život. Navštěvuju spolužáky, bývalý milenky, starý byty, kamarády, hospody, podniky, ve kterejch jsem dělal, místa, kde jsem aspoň chvíli žil nebo kde jsem byl na dovolený. Neumíte si představit, jak je to báječnej pocit, skládat si znova život jako mozaiku, vidět, jak se všechno změnilo, rozkvetlo nebo zase zchátralo, zašlo, umřelo nebo bylo nahrazeno něčím jiným, mladším a novějším, lidi, domy i krajina.“

Vlak se mezitím dal do pohybu a ponořil se do tmy vinohradského tunelu. A netáhla ho už parní lokomotiva jako kdysi, ale čistý, téměř nehlučný elektrický stroj, jak Zeman okamžitě zaznamenal. Jel samozřejmě tímhle směrem za svůj pražský život mnohokrát, ale vždycky služebním nebo svým vozem, nikdy už potom po železnici. Tím víc mu připadalo, že se i on vrací do svého mládí, jako ten upovídaný chlapík naproti němu, že tímhle vlakem jede do své minulosti, a padla na něj najednou tíseň a trochu se toho bál.